СВОБОДА
LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“

Рôкъ V. | Мт. Кармель, Па. Четвергъ 28-го Жовтня 1897. | Число 44.

Календарь.

Жовтень.		
28	Ч.	Лонгина сотника
29	П.	Осiи прор., Андрея критс.
30	С.	Луки евангелиста
31	Н.	20. ПО СОШ.. Іоиля прор.
1	П.	Артемiя вм.
2	В.	Иларiона Великого
3	С.	Аверкія, Гликерiи

Змѣстъ

УВАГА.

Хотячiй приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касiера.

Mr. George Chylak
OLYPHANT, PA.

И увѣдомлять секретара пôдъ адресою.

Rev. John Ardan
225 Warren st.
JERSEY CITY, N. J.

СПРАВЫ „СОЮЗА“.

Звертаєсь увагу членôвъ „Союза“ на слѣдуючiи рѣчи:

1) Щобы реґулярно свои мѣсячнiи вкладки платили и рôвночасно зъ посылкою грошей до касiера, дали о тôмъ знати секретареви.

2) Щобы тiи, що винні за статуты и грамоты по 25 цт., а за вôдзнаки по доляровп, найдальше до 25. децембра тiи грошѣ до касы зложили. въ противнôмъ разѣ тымъ, що винні по 25 цнт. буде рахуватись такъ, якъ бы за одевъ мѣсяць, а тiи що по доляровп, за два мѣсяцѣ вкладки свои до касы не заплатили.

3) Щобы нововступаючiи члены сейчасъ и докладно декларацiи выповняли и до секретара вôдсылали.

4) Що вôдзнаки можна достати у секретара по цѣнѣ $1.00 за штуку.

ВЫДѢЛЪ „СОЮЗА“.

Два-три слова до братôвъ Галичанъ.

Послѣдными часами зачали братя Галичане больше интересовати ся нами, та писати за насъ — бѣда лишь, що пишуть про насъ не всю правду. Причиною тому е се, що не стараютъ ся они приглянути докладно (о скôлько се можливе), якъ мы тутъ жiємо, тай прихапцемъ выдаютъ дивачнiи неразъ о насъ суды. П. Г. Стрипскiй пр. (Житє и Слово кн. V. VI.) писавъ головно на пôдставѣ вѣдомостей подаваныхъ вôдъ часу до часу въ мадярскôй газетѣ Budapesti Hirlap — американьскихъ рускихъ, або рускими буквами друкованыхъ газетъ и на очи мабудь не бачивъ. N. Spectator (Буковина ч. 208 с. р.) выхопивъ знову оденъ кусничокъ зъ „Свободы“, а прилатавши его до статѣ п. Стрипского на тôмъ оперъ свои выводы. Розумѣе ся, що тiи выводы помимо найлѣпшои волѣ авторôвъ, мусять бути менче або больше пересадженi та неправдивiи. Нѣ православiе а властиво москвофильство такихъ страшныхъ поступôвъ не робить, якъ се здавалось бы пôсля прочитаня згаданыхъ статей, нѣ вынародовлене нашихъ людей не поступае такимъ скорымъ крокомъ, завдяки хотяй бы некультурности нашихъ людей въ порôвнаню зъ Американцями. Та про все те побалакаемо колись другимъ разомъ ширше, а теперь скажемо лишь, що е де-що въ тôмъ всѣмъ правды, але знову чортъ не такiй страшный якъ его малюють. Ба мы не вагаемось сказати навѣть, що той чортъ бувъ бы ще менче страшный, єслибъ братя Галичане, що такъ теперь падькаютъ надъ нашою долею (спасибôгъ имъ за добре серце!) трохи инакше взглядомъ насъ поводились. Звѣстна рѣчь препѣнь, що емiґрацiя Русинôвъ до Спол. Державъ пôвнôчнои Америки вôдбувалась и вôдбуваесь безъ всякого на неѣ вплыву рускои интелиґенцiи, ба многiи „интелиґенты“ доперва теперь довѣдують ся про неѣ, мимо того, що она вже що найменче вôдъ 18 лѣтъ истнуе. Но незнаю чи всѣмъ звѣстна и ся рѣчь, що въ протягу тыхъ 18 лѣтъ майже нѣхто зъ Галичины (вынявши хиба д. Павлика, та ще де-кого) не интересовавъ ся близше и стало судьбою своихъ заморскихъ братôвъ — а ширше руска публика прочитувала лишень вôдъ часу до часу въ газетахъ сензацiйнiи, пересаднiи вѣсти зъ Америки, або панеґiрики въ честь деякихъ тутешныхъ „труждениковъ“, котрiи въ еи памяти скоро затирались и мусѣли затертись. За цѣлый той протягъ часу 18 лѣтный не старались Галичане навязати зъ америк. Русинами якихъ бы то не було близшихъ зносинъ*) навѣть чисто бiзнесовыхъ, а вôдносячись до насъ зовсѣмъ рôвнодушно (можна навѣть сказати зъ легковаженемъ чи погордою), не старались збудити тутъ якого-небудь руху и звязати его зъ краевымъ рухомъ**), та змôцнити интересъ нашъ до всего того, що дѣесь въ старôмъ краю. Правда, що и мы Амер. завинили въ тôмъ также не мало, що мы дѣти одною матери не знаемо ся и не розумѣемо ся — але се мабуть у насъ скорше простиме, бо-жь у васъ людей много, мѣжь тымъ якъ у насъ колька одиницъ кромѣ працѣ заводовои, працѣ надъ собою, (бо що-жь Галичина имъ дала?) мусять робити цѣлу майже роботу, та ще боротись зъ всѣлякими перепонами мѣсцевыми та загальными.

Скажете певно: „правда, зле есть, такъ дальше не може бути“. И розумѣе ся, що не повинно такъ дальше бути. Вы готовiи скликати навѣть якусь анкету, выбрати комiтетъ и т. д. а за хвилю остигнути зъ горячки и лишити все по старому. На се мы скажемо такъ: Васъ тамъ бôльше и радити е бôльше кому, а крôмъ того легче вамъ порозумѣватись, якъ намъ тутъ на безмежныхъ просторахъ. — Робѣть, що будете уважати за вôдповѣдне — мы до всего доброго приложимо помôчну руку. Выберѣть якiй комiтетъ, уложѣть тоту „звязь“ нашу въ якiсь бôльше дотыкальнiи рамки — all right. Поки-що однакъ жадаемо вôдъ васъ бôльше вѣжливого обходженя ся зъ нами. Жадаемо, щобъ коли пишете про насъ — информувались зъ лѣпшихъ жерелъ, спомагали насъ своею радою, показуванемъ нашихъ блудôвъ; посылали бодай за грошѣ жаданiи выдавництва та другiи рѣчи, старались ширити тутъ выдавництва, котрiи бъ спинювали противнароднiи вплывы, заостривали интересъ людей до справъ старокраевыхъ, обзнакомлювали ихъ зъ течiями якiи плывуть теперь посередъ галицкого мужицтва. Тымъ зробите не тôлько намъ, але и собѣ прислугу, бо люде тiи вернувши до краю будуть вже готовыми приклонниками вашихъ идей и пропаґаторами ихъ посередъ знакомыхъ.

Наконець зауважаемо, що статями въ родѣ згаданыхъ робите намъ медвежу майже прислугу, бо стягаєте непотрѣбно на насъ увагу шляхотско--польскои ерархiи, котра и тутъ мае своихъ аґентôвъ и зачинаесь опѣкувати нами. Вôдъ такои опѣки сохрани насъ Господи, а зъ ворогами хочь и узброеными въ рублѣ — мы самiи дамо собѣ раду. Нашъ народъ рускiй не дурный вже слава Богу, та зъ кождымъ днемъ пôзнае бôльше письмо носомъ.

Ол.

*) Що сказати о тôмъ, що братя Галичане не уважають за вôдповѣдне давати вôдповѣди на листы въ справахъ бiзнесовыхъ, не хотять посылати своихъ выдавництвъ въ замѣнъ за „Свободу“; если на тое, щобъ достати зъ краю яку марну книжку або щось подобного, треба вычѣкувати по колька мѣсяцѣвъ; если навѣть приватну кореспонденцiю зъ людьми выѣхавшими до Америки прорываютъ?

**) Свого часу Общ. Качковского высылало сюда свои выданя, та „Просвѣщенiе“, але и они свою дѣяльность майже прекратили.

О КОНСТИТУЦIИ СПОЛУЧ. ДЕРЖАВЪ АМЕРИКИ.

(Дальше).

II.

Конституцiя Сполученыхъ Державъ, уложена и принята 1787 р., не була дѣломъ одной хвилѣ, але наслѣдкомъ певныхъ вже понятiй кольонистôвъ. Духъ независимости, самоуряду, терпимости и рôвности розвивавъ ся вôдъ самого початку заложеня ту осадъ емiґрантами европейскими.

Америку вôдкрывъ р. 1492 Кристофъ Колюмбъ, почѣмъ папа Александеръ VI. подѣливъ свѣтъ новый на двѣ части: часть полудневу призначивъ Португалiи а пôвнôчну Испанiи. Пôсля тогдѣшныхъ понятiй давало то тымъ державамъ право политичне до обнятя а посѣданя краѣвъ нового свѣта, хотяй тогды ще не знаныхъ.

Англiя и Францiя подражненi въ своѣй амбицiи и забѣгахъ, безъ взгляду на привилей наданый папою, выслали експедицiи до нового свѣта.

Англiйска выправа пôдъ проводомъ Себастiяна Кабота (Cabot) р. 1498 оплила на пôвнôчь Америку, а опôсля перепли́ла вздовжь берегôвъ всхôдныхъ ажь до нынѣшнои Фльориды. Каботъ не вступивъ на сушу, лишь видѣвъ ту и тамъ береги новои суши и на тôй пôдставѣ взявъ землѣ, котрiи вôнъ бачивъ, въ посѣдане короля Англiи.

Зъ причины борбъ политичныхъ въ себе вдома, Англiя не корыстала зъ тыхъ своихъ правъ и не занималась кольонизацiею. Доперва р. 1584 за королевои Елисаветы вырушила до нового свѣта перша выправа въ цѣли експльоатацiи металѣвъ, але выправа та згинула. Король Яковъ I. р. 1606 подѣливъ пôвнôчну Америку ажь по границѣ нынѣшнои Канады, занятои вже королемъ Францiи, на двѣ части: на полудневу пôдъ назвою „Virginia“ и пôвнôчну пôдъ назвою: Нова Англiя. Обѣ тiи части вôддавъ за концесiею двомъ товариствамъ торговельнымъ до експлоатацiи зъ мѣсцемъ перебуваня однои въ Льондонѣ, другои въ Plymonth.

Той привилей, наданый купцямъ, бувъ причиною додатного розвою кольонiи. Въ цѣли залюдненя краю, товариства самiи не вязанiи нѣчимъ, надавали кольонiямъ найобширнѣйшiи права самоуряду, то було пôдвалиною найсвобôднѣйшихъ уряджень политичныхъ. Хотяй правительство англiйске спостерегло незадовго взростаючiй добробытъ краю и самоволю управителѣвъ, за для чого уневажнило концесiю, однакъ духъ самоуряду защѣпивъ ся на завсѣгды.

Товариства торговельнiи не заразъ занялись кольонизацiею, лишь вôдъ часу до часу люде жаднiи пускали ся въ чужiи краѣ, пошукуючи богацтвъ. Доперва р. 1609 повстала перша кольонiя въ Вирджiнiи, котра зъ причины богатои рослинности скоро взростала и черезъ то стала голосна въ Европѣ. Металѣ були богацтвомъ новои кольонiи а тютюнъ ставъ ся головною продукцiею полудневыхъ кольонiй. Корыстна управа тютюну и бракъ рукъ до працѣ запричинили тамъ скорый взрôстъ невôльництва муринôвъ. Вже р. 1620 приплывъ перший транспортъ 20 нiґрôвъ на продажь. Въ р. 1790 въ станахъ полудневыхъ було вже 230,437 муринôвъ. Иншого знову рода невôльникôвъ достарчало правительство англiйске, спродаючи на якiйсь часъ въ неволю переступнѣвъ политичныхъ и збродьнярôвъ. Року 1679 заперестано безвстыдно высылку политичныхъ переступнѣвъ зô страху передъ розрухами, якiи они по кольонiяхъ запричинювали.

Въ Европѣ въ 16 вѣцѣ пôдчасъ реформацiи, повстало найбôльше сектъ релиґiйныхъ; всѣ зарôвно нетерпимiи, вѣрили въ неомыльность свого вѣроисповѣданя. Для того взаимно ненавидѣли и губили ся. Кожде вѣроисповѣдане, маючи власть, вôдзначало ся переслѣдованемъ, бѣшеностiю взглядомъ иновѣрцѣвъ.

Въ Англiи того часу були найгôршiи стосунки. Монархiя завистна о свою выключну власть зôрвала зъ папою и запровадила въ себе церковь урядову. Але знову року 1580 повстала въ Англiи секта релиґiйна пуританôвъ а бо бравнистôвъ,

(Продовжене на другôй сторонѣ.)

ХОЧЬ РАЗЪ ВЪ ЖИТЮ СИТЫЙ

ОПОВѢДАНЕ ГРИГОРIЯ ЦЕГЛИНЬСКОГО.

Присвячую своѣй донѣ-народолюбцѣ Евгенiи.

Въ нашôмъ господарствѣ опорожнилась посада: пастушка вôдъ товару. Дотеперѣшный пастухъ пôйшовъ вже высше, чи якъ кажуть, авансувавъ на парубка до коней, тымъ чиномъ опорожнилось его мѣсце. Зъ тою посадою були полученiи поборы: за цѣле лѣто въ значеню хозяйскôмъ с. е. вôдъ снѣгу до снѣгу, або вôдъ раннои весны до пôзнои осени, вôсѣмъ срѣбныхъ австрiйскою монетою, двѣ пары бѣля таки свого выробу, три кôрцѣ бараболь американьского насѣня и — пôвъ копы лайки, коли коровы прiйшли не напасенiи. Були и побôчнiи зривки: якъ коровы зайшли въ царину и наробили шкоды: въ г...ю вôдъ властителя царины, въ плечѣ вôдъ господаря товару, крôмъ того — се вже дрôбниця — вôдшкодоване зъ его платнѣ. На се була стала такса въ селѣ: пôвтора срѣбного, безъ вôйта, полевого, безъ комiсiй, таксаторôвъ, словомъ: безъ всякого клопоту. — Мимо такои гарнои дотацiи и видôвъ на аванѣсъ, якось не зголошувавсь нѣхто. Звычайно лѣнивый народъ. Мати була въ клопотѣ.

Вже сонячко сяе, снѣги тають, долами збѣгають журкôтливо воды, клекотить на стодолѣ бузьокъ, выхиляесь зъ землѣ травичка — все красно, лишь пастушки нема. — Ажь ось переказують зъ другого села, що мôгъ бы прiйти Ивась, покôйного Прокопа Ивась.

— Най приходить! — кликнула радôсно мати.

— Лежить, нездужае теперь — говорили — якъ тôлько подужае, прiйде.

Мати не вѣрила такимъ прохожимъ вѣстямъ, тай пôслала найсправнѣйшого посередника въ селѣ, старшого брата церковного. Братъ церковный вернувъ зъ добрыми вѣстями.

— Прiйде, каже, прiйде лишь подужае.

— А бачили вы его? Якiй вôнъ?

— Нѣ, не бачивъ, десь на подѣ лежавъ — вôдповѣвъ братъ. — Але прiйде, певно прiйде, казала его сестра, казавъ еи чоловѣкъ, себъ то Ивасѣвъ шваґеръ, я завважавъ, що они радiи его зъ хаты позбутись.

— Чому-жь се?

— Щось на завадѣ имъ — казали люде. Небôщикъ Прокôпъ — розводивъ дальше братъ церковный — полишивъ двое сиротъ, хлопчика и дѣвчину вже старшу. Мали якусь тамъ хатину и городъ. Опѣкунъ, далекiй своякъ, вôддавъ дѣвчину за свого пасерба, а и хлопець при нихъ лишивъ ся. Шуринъ не любивъ хлопця, звычайно, треба годувати, а роботы зъ него нѣякои. Взявъ тай нагнавъ. Ивась найнявъ ся въ дворѣ до гусей. Пасъ, пасъ — ну, а на зиму вернувъ домôвъ. Шуринови се не на руку, але пôдъ зиму годѣ було хлопця проганяти, людей мабуть боявъ ся. За те весною найнявъ его до товару, таки въ селѣ у вôйта. Ивась перебувъ лѣто коло товару, заробивъ собѣ шмате, а впрочѣмъ — нѣчого. — Нездалый, казавъ вôйтъ, зъ него пастухъ, бôльше шкоды за него заплативъ, чимъ мавъ пожитку. Хочь въ селѣ нѣхто — були-бъ присягнули на тое, вôйтовои заплаты не бачивъ, дарма, нѣякъ правуватись зъ вôйтомъ. За те шуривъ зробивъ собѣ самъ справу: выбивъ хлопця и прогнавъ середъ зимы. Сестра взяла его и сховала на пôдъ; кинула трохи соломы, тай вôдчасу до часу якiйсь огризокъ. Нема тамъ достатку, то правда, але все грѣхъ, тымъ бôльше, що и ему зъ батькôвшины належить ся якась частина. Теперь хорый лежить. Нема сумнѣву — кôнчивъ братъ церковный — що прiйде, певно прiйде.

Мати подала братови гербаты и хлѣба зъ медомъ тай порѣшила:

— Братуню, пôйдѣть ще разъ тамъ и скажѣть, най таки заразъ прiйде. Якъ може, най такъ прiйде. Я собѣ его вылѣчу, тай мати-му пастушка.

Братъ пôйшовъ и донѣсъ, що сими днями прiйде.

Була се якразъ великодна субота. На дворѣ стояла розкаль така, що нѣ перейти, нѣ переѣхати. Земля розтаяла до грунту, по дорогахъ потворились баюры, калюжѣ, де-не-де стояли цѣлiи озера. Благотворна сонячна сила, хочь якъ напружалась, грѣла та пекла, нѣякъ не въ силѣ була просушити нашихъ бездонныхъ, польскихъ дорôгъ. У насъ въ такôмъ часѣ устае всякiй рухъ, всяка комуникацiя зô свѣтомъ якiи двѣ недѣлѣ. — Годѣ було въ такiй часъ Ивася сподѣватись. А вôнъ сердешный надôйшовъ. — Вечеромъ того дня вбѣгли дѣти до хаты зъ великимъ крикомъ и гомономъ: Ивась, Ивасъ!

— Есть? — спытала мати радôсно — закличте его сюда!

Увôйшовъ, а властиво влѣзло щось: насамперед показалась чорна, заболочена, якъ скипка худа нога, вôдтакъ похила голова, втягаюча за собою зъ виднымъ высиленемъ туловище и другу ногу. Ставъ колихаючись въ дверехъ, мацаючи и шукаючи руками зъ-заду якои пôдпо... Найшовъ еѣ въ одвôрку. Мы выжидали хлопчика молодого, веселого, такого якъ то малюють въ книжкахъ, зъ сопѣлкою въ рукахъ, а се бувъ справдѣшнiй старець. Лиця не було, лишь костякъ вкритый жовтою шкôрою; лице, Боже мôй, те лице хотѣло усмѣхнутись и скривилось такъ страшно, якъ зъ найбôльшого болю. Очи дивились скôсно, зизомъ, однакъ здаєсь нѣчого не бачили. На нашъ голосъ звертавъ голову то сюды то туды, закривавъ очи рукою, наче-бъ его разило свѣтло маленькои свѣчки. Волосе подобало на осѣнну, зôвялу траву и такъ якъ трава розкладалось безладно по великôй головѣ. Одѣтый бувъ въ чорну, якъ земля сорочку, такiи-жь подертiи ногавицѣ и клаптики якоись опанчѣ. Не встоявъ на ногахъ довго; колихаючись, колихаючись зъсунувъ ся звôльна по одвôрку и присѣвъ на порозѣ, скрививши сь, се-бъ то усмѣхнувшись по свому.

— Ты слабый Ивасю? — спытала мати.

— Н… н… н…ѣ! — ледво высапнувъ, шукаючи очима мѣсця, звôдки до него голосъ дôйшовъ.

— Голодный певно? — спытала въ друге мати.

Ивась скрививъ ся страшно, значило усмѣхомъ притакнувъ. Мати велѣла ему дати молока, на велику соблазнь челяди, що та нечесть великодню суботу оскверняе.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA“ Publishing Co.

All comunications should be addressed to:

„Svoboda“
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA“
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

(Продовжене зô стороны першои)

названа такъ вôдъ имени заложителя тои секты Бравна. Секта та опирае свою вѣру лишь на библіи, не узнае жадного заступства анѣ посередництва мѣжъ Богомъ а людьми, кромѣ Исуса Христа, яко Сына Божого и вôдкупителя. Вѣроисповѣдане то не узнае також жадныхъ священникôвъ анѣ иншои власти церковнои. Люде однои вѣры организують ся, лучать ся въ одну громаду або парохію, укладають собѣ конституцію и рядять ся сами, закладають церкви, щобъ Бога хвалити после науки Христа и письма святого. Выповняти обовязки проповѣдника слова Божого и предсѣдати въ церкви може кождый належачій до того вѣроисповѣданя, если лишь посѣдае вôдповѣднѣ науки и зôстане выбраный бôльшостію. Въ разѣ невôдповѣдного поступованя такій проповѣдникъ може бути усуненый зô свого уряду, почѣмъ зôстае звычайнымъ членомъ громады.

Цѣле христіяньство — то република зложена зъ злученя малыхъ републикъ, полученыхъ зъ собою одною вѣрою. Рôвнôсть всѣхъ, жадныхъ привилеѣвъ передъ Богомъ, черезъ крестъ и вôдкуплене Исуса Христа, всѣ черезъ вѣру стають ся годными Духа святого.

То суть понятія, котрѣ дали початокъ новожитнôй демократіи, рôвности и самоуряду, опертому на релігіи. То вѣроисповѣдане розвивалось скоро и стало ся грôзнымъ для власти монархичнои. Король Яковъ I. настрашеный тымъ сказавъ: безъ короны нема креста, лишень при власти монархичнôй може удержатись церковь!

Роспочались страшнѣ переслѣдованя всѣхъ не узнаючихъ урядовои церкви, такъ католикôвъ, якъ и пуританôвъ. Переслѣдованѣ, ратуючи свое жите, мусѣли утѣкати до сусѣдныхъ державъ, якъ Франціи а особливо Голяндіи и Швайцаріи, котрѣ краѣ були вже приняли вѣроисповѣдане кальвиньске.

Выгнанѣ, яко пôдданѣ англійскѣ, гордѣ зô своихъ свобôдъ політичныхъ, переслѣдованѣ за свою вѣру и переконаня, глядѣли за безпечнымъ мѣсцемъ ,дебъ могли схоронити ся передъ переслѣдованемъ монахôвъ и жити безъ перешкоды для свои вѣры. Очи ихъ звернули ся до нового свѣта. Всякі тогдѣшнї трудности переправы, якъ також первѣсного поселеня, не вôдстрашували людей непоколебимои вѣры, першихъ 100 еміґрантôвъ вôдплыло р. 1602 зъ Голяндіи до Америки за концесією отриманою вôдъ компаніи торговельнои зъ Plymouth, въ цѣли заложена кольоніи або державы пуританьскои. Ту еміґрацію названо выправою 100 паломникôвъ.

Обставина та важна и перворядна въ подѣяхъ нового свѣта; секта та релігійна була властивою основою новыхъ идей суспôльныхъ и чинникôвъ, котрѣ розвиваючись вôдповѣдно въ дѣвичихъ условіяхъ дали свѣту новый політичный ладъ державный.

Переселенцѣ тѣ ще передъ вступленемъ на сушу пôдписали межи собою умову або контрактъ суспôльный, котрый ставъ ся пôдставою урядженя державного.

Умова та зъобовязувала всѣхъ до вспôльнои працѣ політичнои и цивильнои, до удержаня порядку и розвою. Постановлено, що всьо ухвалене бôльшостію, обовязуе всѣхъ до послуху и уляглости. Еміґранты вступили на сушу на пôвночь Новои Англіи дня 23. грудня; осѣли серѣдъ найтруднѣйшихъ условій климатичныхъ тои поры року и заложили кольонію Новый Plymouth.

Друга выправа пуританôвъ въ числѣ 300 родинъ прибула р. 1629 до береґôвъ рѣки Main и заложила кольонію Месечузетсъ (Massachusets), до котрои зъ часомъ прилучивъ ся Новый Plymouth. Мѣсцевôсть ся есть колыбою релігійности, обычаѣвъ, норовственности суспôльнои и житя умыслового въ Сполуч. Державахъ; по нынѣшный день держава та, а властиво Бостонъ, мае таке значене для Американцѣвъ.

Обѣ осады розвивали найцѣлковитшій самоуряд и рôвноуправлене межи собою, але руководячись нетерпимостію религійною, розвинули безвзглядну нетерпимôсть переконань особистыхъ и вѣроисповѣданя. Всѣхъ, котрѣ не признавались до ихъ вѣры, ухвалою принятою одноголосно, лишено всѣхъ правъ и побуту въ кольоніи.

Року 1636 горожанинъ кольоніи Месечузетсъ, сповняючій обовязки проповѣдника, Вильгельмъ Роджерсъ, першій запротестовавъ противъ такои нетерпимости: противъ контролѣ совѣсти. Вôнъ першій сказавъ свѣтови ту велику правду: „Загалъ и суды мають право судити нашъ маетокъ и поступокъ, але не нашѣ переконаня. Змушувати чоловѣка до лученя и пôддаваня ся людямъ иншои вѣры есть знасиленемъ правъ природныхъ. Тягнути чоловѣка до церкви въ котру не вѣрить або до неѣ не хоче ходити, есть то змушувати его до фальшу, до гипокризіи“. Вôнъ першій зажадавъ вôдлученя церкви вôдъ державы. То выкликало страшне обурене, реформатора сказано на выдалене зъ кольоніи.

Вильгельмъ Роджерсъ зъ своими приверженцями посунувъ ся трохи дальше на полудне; завязавъ приятельскѣ зносины зъ Індіянами и заложивъ нову колонію: Rhode Islande. Тамъ по разъ першій застерегли собѣ поселенцѣ закономъ, що рядъ ихъ мае бути демократичнымъ, т. е. людовымъ. Бôльшôсть горожанъ, безъ взгляду на ихъ вѣроисповѣдане, мае надавати права, котрыми мають рядити ся. За девизу принято: „свобода вѣроисповѣданя“, за знамя: „Amor vincit omnia“. (Любовь побѣждае всьо).

Кождый горожанинъ заряджовавъ и занимавъ ся справами своеи церкви, школы и громады. Конституція тои державы заховала ся безъ змѣны ажь до року 1842.

(Дальше буде).

ВѢСТИ ЗЪ РУСКИХЪ КОЛЬОНІЙ ВЪ КАНАДѢ.

Winnipeg 9. октобра 1897.

Менѣ припала доля-мачуха ѣздити по нашихъ кольоніяхъ въ Канадѣ въ товариствѣ о. Н. Дмитрова. Зъ черги припала намъ дорога до Edmonton. Не було що робити — збирай манатки и ѣдь — не порадишь, бо мôй шефъ дуже острый чоловѣкъ. Разъ написано: ѣхати — треба ѣхати, хотьбысь вмиравъ, не поможе. Выѣхали мы 21. вересня о 5 год. зъ полудня зъ Winnipeg. Разомъ зъ нами ѣхало двохъ Россіянъ О. Маляревскій зъ Minneapolis и П. Нелѣдовъ — не знати зъ вôдки. Они ѣхали зъ нами ажь до Whitewood, а звôдси 70 миль фѣрою до Yorkton. До Edmonton мы приѣхали въ четверъ вечеромъ. Въ пятницю въ полудне выбралисмо ся фѣрою 50 миль до нашои колоніи коло Едны. По дорозѣ переночовали мы въ одного Нѣмця, а въ суботу коло полудня заѣхали до И. Сенетовича, де и примѣстилисьмо ся выгôдно. Вже того дня вечеромъ находило ся сила народу, якъ казали до „свого священника на вечерницѣ“ и до пôзнои ночи балакали. Въ недѣлю вôдправивъ о. Н. Дмитрôвъ богослужене въ школѣ и окрестивъ 6 дѣтей (Сл. Богу — Русь росте!) Народу зôбрало ся повно зô всѣхъ кутôвъ. А тяжко то зôбрати ся нашимъ людямъ. Нѣмъ чоловѣкъ дôйде зъ надъ рѣки Saskatchewan, або зъ пôдъ мѣсточка Victoria, то мусить добре рано встати, щобъ за 3. год. зъ полудня прійшовъ. — Цѣлый тыждѣнь ѣздилисьмо зъ людьми въ лѣсъ по матеріялъ на церковь, а одного дня до хорого А. Савки. Въ его новôй хатѣ вôдправивъ о. Н. Дмитрôвъ Сл. Божу. Народу мало було, а повиннѣ були прійти до хорого чоловѣка, котрый не одному богато доброго зробивъ, чи то радою, чи дѣломъ. Найблизшѣ сусѣды не показали ся, якъ бы соромили ся своихъ интриґанцкихъ вчинкôвъ. Годѣ жадати тамъ людскости, де еѣ нема. Та навѣть православна вѣра наказуе ближныхъ любити. На другу недѣлю вôдбуло ся знову Богослужене въ школѣ, на котрôмъ бувъ присутный епископъ французкій зъ St. Albert E. Legal. Не знати, чи дуже подобало ся епископови наше довге Богослужене, котре вôнъ першій разъ въ житю чувъ, а особливо нашъ спѣвъ. Якъ на злôсть дякъ на ту недѣлю захрипъ. По Сл. Божôй вôдбувъ ся мітинґъ на котрôмъ ухвалено будовати еще тои осени церковь. Церковь мають будовати на фармѣ Т. 56, R. 19, S. 27, SE ¼. Дерева черезъ тыждень навожено добру половину, а слѣдуючого тыжня певно звезли прочій матеріялъ. — Въ понедѣлокъ ранењко всѣли мы на вôзъ Ив. Дубровского и ѣхали, ѣхали, ажь въ четверъ въ полудне стали въ Winnipeg.

Станъ нашои колоніи въ Edna представляе ся такъ: Кольонисты, котрѣ сидять ту вже 4 и 3 роки мають ся дуже добре. Сегорôчнѣ жнива прекрасно допислали. Не було шкôдливыхъ приморозкôвъ, всѣ зôбрали въ часъ справдѣ не велике збôже въ солому, але добре на намолотъ. Бушель выдае вôдъ 20—25 бушлѣвъ. Картофлѣ прекраснѣ. Бушель выдае 10. Люде зъ транспорту др. Олеськова вже мали першѣ жнива, всѣ они представляють ся зовсѣмъ добре. Чотыромъ газдамъ выбивъ градъ, мѣжъ тыми Ив. Дубровскому и Ив. Сахманови. Люде, що поприходили сеи весны, по найбôльшôй части зъ Буковины, суть дуже бѣднѣ. Они засѣли недалеко вже вôдъ мѣсточка Wictoria. Най собѣ кождый запамятае, що до Edmonton нема що выбирати ся безъ грошa. До мѣста дуже далеко, а роботы въ околици нѣгде нема, хиба у богатшого фармера, але то за дуже низьку цѣну тай и то лишь для кôлькохъ людей. Одну велику хибу мае та кольонія, а се 50 миль до мѣста. Продати не можь нѣчого, цента не роздобудешь нѣ звѣдки, хоть гинь. Также велика невыгода зъ почтою, Лишь разъ на два тыжнѣ приходить почта. Конечно потреба стору на той кольоніи. Ану, котрый зъ васъ хлопцѣ зъ Пенсильвеніи втне ту штуку и заложить тамъ сторъ? Тôлько вôдваги, а бізнесъ можна зробити. На що чекати, ажь прійде жидъ або Англикъ? А почта въ чужихъ рукахъ, а тлумачомъ Нѣмець. Свôй для своихъ. А бачте М. Фекула вже въ Dauphin заложивъ сторъ, а можна сподѣвати ся, що и Вахна въ Stuartburn не дасть на себе довго чекати.

Говорили люде щось за православіе въ Еднѣ, але я не дуже богато на вѣрахъ розумѣю ся — впрочѣмъ то не мôй бізнесъ, най о. Дмитрôвъ вамъ вже за ту штуку роскаже. Я тôлько знаю, що для нашого твердого мужика все all right. Приѣде свôй священникъ добре, приѣде православный добре, приѣде Французъ добре. Якъ бы приѣхавъ рабінъ зъ Садагуры, а привѣзъ зъ бочку галицкои горѣвки т кожь було бы all right, то за дурно. Страшно зде моралізованый нашъ чоло вѣкъ приѣхавъ зъ Галичин и зъ Буковины, а ту сщ якъ бы напосѣли ся его де моралізовати рôжного род опѣкуны. Приѣде свитух оденъ зъ другимъ понаго ворюе дурному мужико чортъ знае що, а бѣдна ч ловяга потôмъ ломить соб голову чортъ знае за що по що. — Якъ подума добре, то ажь страхъ збира скôлько то працѣ треба еш щобъ нашъ мужикъ бу чоловѣкомъ. Такъ здае с якъ бы нашъ чоловѣкъ де зъ мѣсяця приѣхавъ, якъ (нѣколи свѣта не видѣ Та прецѣ якоюсь тамъ патрі тичною сѣчкою кормили е патріоты въ старôмъ кра ажь пôтъ выступавъ на ч такъ працювали надъ пр свѣтою народа — а ту дв ся, а вôнъ не подобный в вѣть до чоловѣка. Наоко нашого мужика Англик Французы, Нѣмцѣ — наоо ло него телеґрафы, телефон а вôнъ ничь, спить и нѣ дивить ся, якъ той зая Говори ему що — вôнъ нѣ слухае, потакуе, чѣхрае въ потылицю — вôдойш тай свое робить. Еще по мена одного боить ся, огню преріиного боить полісмена — ще не забу жандарма и еґзекутора. Я бы такъ взявъ зъ трохъ лісменôвъ и зôгнавъ ц громаду тай наказавъ по вити церковь, заложити сподарске товариство, пе бы було — доброво́льно зробили зъ нашимъ му комъ, хоть-бысь кресто клавъ ся передъ нимъ.

Въ поворотѣ зъ Edmon вступили мы зъ цѣкаво на индіянску резерву Wetaskiwin. Не хоче ся рити, до якихъ результато допровадили они за 15 л просвѣты. А всего на вс працювавъ надъ ними оде чоловѣкъ, французкій мі наръ. Що за кôлька наиц лѣтъ потрафивъ зробити день чоловѣкъ зъ дик індіянами, того за 50 л не потрафили вчинити ц баталіоны рôжного со галицкихъ и буковиньськ патріотôвъ. На ветыдъ, ганьбу выслали нашѣ тріоты людей за море, посмѣховиско людске, та не кажи имъ нѣчого, бо товѣ страшно погнѣвати

— Цитьте! — крикнула мати — видите слабый! Слабый посту не знае.

Челядь яла придивлятись новому товаришеви. Чимъ довше придивлялись, лиця ихъ мякли, мѣнились. Почали кивати головами:

— То его выгодувала сестричка! То его справивъ шваґерокъ! А Господь бы имъ заплативъ за христіяньску дитину!

Ивась сидѣвъ, вдивляючись неподвижно въ пекарню, звôдки заносило духомъ ѣды мясива.— Подали ему горнятко молока и кусень хлѣба. Хвативъ горнятко руками и знову скрививши́сь попросивъ миски. Подали миску и вôнъ поволи, уважно выллявъ молоко. Молока було повне горнятко, якъ выллявъ ледво що дно въ мисцѣ закрыло. Тримаючи миску обѣручь, попросивъ воды, але богато. Подали кварту воды и вôнъ роззôллявъ нею молоко. Стало богато. Ивась скрививъ ся зъ утѣхи. Накришивъ хлѣба, подали ему ложку и взявъ ѣсти. Боже мôй, якъ вôнъ ѣвъ, якъ вôнъ ѣвъ! Цѣлый Карльсбадъ бувъ бы поздоровшавъ на самѣсенькій видъ, якъ голодный чоловѣкъ ѣсть. Челядь обступила его вѣнцемъ, вôнъ нѣкого не бачивъ; цѣлый свѣтъ его въ той хвили ѣда, ѣда! — Скôнчивъ; дрожачими руками пôднявъ миску въ гору и выцѣдивъ послѣднѣ каплѣ. Потôмъ оглянувъ ся до всѣхъ и весело, добрязно скрививъ ся. — Нѣ одна челядина не писнула вже о великôй суботѣ. Розбровивъ всѣхъ своєю собачою долею. Зъ милованемъ взяли вôдъ него миску, самого пôднесли и завели пôдъ шопу. Захропѣвъ въ однôй хвили...

Слѣдуючого дня великдень. Чудесный день для кождого: людей, природы, всякои твари. Здаесь кождому, що вôнъ того дня иншій, новый чоловѣкъ. Воскресае Христосъ, воскресае чоловѣкъ, воскресае природа, все кругомъ воскресае. Сонце заяснѣло цѣлымъ своимъ величеннымъ блескомъ, обливаючи золотомъ село, поле, луги, навѣть ту уличну грязь, що вôдлискуеть ся вôдъ него своимъ фалшивымъ, справдѣ туземнымъ золотомъ. Воздухомъ понеслась воскресна пѣсня, збудила жайворонка, вôнъ зазвенѣвъ, пробудивъ пчôлку. Забренѣла пчôлка, всѣ разомъ, чоловѣкъ и природа пôдняли хоромъ одну величну, проймаючу, воскресну пѣснь. Роями высыпались люде до церкви розговѣтись. Чистѣ, причепуренѣ жѣнки несли въ бѣлыхъ простиралахъ посвятити пасху.

Цѣлый снôпъ яркихъ, сонѣчныхъ лучѣвъ вдаривъ въ лице Ивася. Схопивъ ся и вôнъ. Коло него лежала чиста сорочка и ногавицѣ. — Принесли воды. Вмывъ ся и руками розчесавъ росхристане волосе. Приязна куховарка Горпина подала ему тайкомъ кусникъ солонины, помастити очи.

— У мене — говорила — зъ постомъ также такъ, недовиджую, але помащу солониною, тай лекше.

Десь, десь далеко заревѣла худоба.

— Може менѣ вже гонити? — сказавъ Ивась совѣстно, пробуючи встати.

— Полежь ще, полежь! — вôдповѣла Горпина. — Якъ будешь здорôвъ, поженешь ще.

Вдарили въ дзвоны, побожный миръ вылягъ зъ церкви и потягнувъ довгою, барвною стяжкою домôвъ, зъ выжадною, посвяченою пасхою.

Принесли и Ивасеви. Хочь якъ проспла, наказувала мати, не давати ему богато, а по трошки всего, — людяна челядь вôдпаювала ему першому щиро—найщирѣйше: мяса, ковбасы, кишки, солонины, яець, сира. — Най хочь разъ бѣдняга буде ситый! — говорили.

Занесли всѣ гуртомъ, бажаючи тымъ затерти вчорашню, невмѣстну наругу.

Ивась зъѣвъ и положивъ ся. Челядь примкнула дверѣ, щобъ не допѣкало ему горяче сонце. Надъ вечеромъ принесли знову. Ивась спавъ. Нôчь тиха, мѣсячна, мила.

Въ понедѣлокъ принесли снѣдане. Диво. Вчорашна страва неткнена. Ивась спить и спить. Надслухують близше: вôнъ не дыхае. Одною рукою тримавъ макôтру, въ другôй стискавъ судорожно кусникъ мяса. И зъ тымъ мясомъ пôйшовъ передъ престолъ Всевышнього — показуючи свôй туземный гараздъ... Той кусникъ мяса отворить ему певно райскѣ дверѣ, хиба бы Бога не було въ небѣ.....

Дали знати сестрѣ и шваґрови. Прійшла лишь сестра. Не пôзнала брата, такій здавъ ся ѣй бѣлый, чистый и красный. Лежавъ горѣнйць зъ лицемъ спокôйнымъ, веселымъ, щасливымъ. Разъ бодай въ житю бувъ ситый и свôй сирôтскій, хлопскій гараздъ переплативъ найвысшимъ, яке мавъ добромъ — житемъ.

— Скôнчилось твое — заводила сестричка — а мое Богъ знае якъ довго ще тревати-ме. — Припала на домовину брата и гôрко зарыдала...

. . . .

Въ Пôдгайчикахъ пôдъ Зборовомъ
18. серпня 1897.

ВЪ ШИНКУ.

Сидѣвъ въ шинку и пивъ горѣвку,
Бо коло серця щось пекло.
Згадавъ про дѣти, хору жѣнку,
Згадавъ про щасте, що втекло...
Згадавъ, якъ бувъ господаръ вôнъ,
Якъ шанували го сусѣды,
Всякъ вôддававъ ему поклонъ
И слово добрее завсѣгды.
А далѣ... далѣ не хотѣвъ
И згадувать!... Настало лихо!
Чому мовчати вôнъ не вмѣвъ,
Коли казали бути тихо?
Коли громаду кривдивъ панъ,
Чому вôнъ мусѣвъ вноминатись,
Хочь не его зъорали ланъ,
Зъ панами права добиватись?
И не добивсь зъ панами права,
Ще й самъ вôдъ нихъ бѣды назнавсь:
Громадская пропала справа,
Вôнъ самъ до крихты зруйнувавсь.
Худоба, хата, поле й садъ
Пôшли за кошты судовіи,
Въ широкій свѣтъ неначе въ адъ
Его зъ сѣмєю безъ надѣѣ,
Безъ хлѣба пхнули. Жѣнка мре
Изъ голоду на переднôвку,
У наймахъ дѣти — тато де?
Сидить въ шинку и пе горѣвку.

Иванъ Франко.

Высиджують цѣлыми десятками лѣтъ по соймахъ, по парламентахъ, навѣть роспинають ся за народъ, а въ результатѣ показує ся, що не любять народа. Перечитайте собѣ лиш послѣдне посольске справозданє панка Окуневского, а почуєте тамъ, якъ бренить фальшива струна галицкого, примхувато-зарозумѣлого, интелїгентника, котрому здає ся, що ласку зробивъ народови, що его заступає. Але я не про те хтѣвъ говорити — нехъ та Ѳсеня, най и не снять ся тѣ галицкі купилаві патріоты — я теперь роздумую, що мы зробимо въ зимѣ, якъ не можь буде нѣкуды ѣздити, а кожуха нема за що справити.

Корреспондентъ „Свободи“.

НОВИНКИ.

— Хто бы зъ читателѣвъ „Свободы“ знавъ назвиско чоловѣка, що перший зо всѣхъ Русиновъ приѣхавъ до Америки, най дасть знати до нашои редакціи.

Правна порада.

Если бы хто зъ нашихъ Русиновъ хотѣвъ зарадити ся въ справахъ судовыхъ або спадковыхъ въ Америцѣ, най напише до нашои „Свободы“ и залучить 25 цнт. а достане вѣдповѣдь. — Если-жь бы зновъ хто мавъ які справы въ краю чи то грунтовы чи судовы чи то хотѣвъ бы выробити повновласть, и въ тѣмъ най удає ся до нашои редакціи, бо мы навязали зносины зъ адвокатомъ-Русиномъ, котрый перебуває въ Америцѣ кольканайцять роковъ и знає докладно вѣдносины краевы и американьскі.

Зъѣздъ славяньскихъ редакторовъ.

Дня 14. с. м. вѣдбувъ ся зъѣздъ славяньскихъ редакторовъ въ Cleveland, Ohio. Якъ доносить словацка газета „Amer. Slov. Noviny“, що явило ся лишь 14 представителѣвъ славяньскихъ газетъ, а прочи оправдали свою неприсутность письменно. Зборы вѣдкрывъ п. Ровнянекъ, вказуючи зборамъ вагу того зъѣзду и наклику всѣхъ Славянъ до лучности. На зъѣздѣ тѣмъ обговорювано слѣдуючи справы: 1) про товариство славяньскихъ газетярѣвъ, 2) еміграція Славянъ и оборона ихъ передъ нападами англійскои народности. Крѣмъ того ухвалено склыкати всеславяньске вѣче и уложено точки взаимности славяньскои. — Про те обширнѣйше подасть ся другимъ разомъ.

Бѣдному все вѣтеръ въ очи!

Недалеко Mt. Carmel, Pa. есть осада Парисонъ, де при копаню угля занятыхъ було богато Русиновъ. Рокъ тому перестала бреха робити а робѣтники лишили ся безъ всякого занятя. Декотрі попереходили до иншихъ мѣстъ за роботою, але значна часть лишила ся, здержувана обѣцянками, що осьось вѣдъ нового робота пустить ся на добре. Минуло вже десять мѣсяцѣвъ а робота таки не розпочала ся. Зъ мести на компанію якись волоцюги подпалили на Парисонъ компанiйнi домы, въ котрыхъ переважно мешкали Русины, Поляки и Словаки. Для браку воды ратунокъ бувъ неможливый а люде ледво зъ житємъ змогли уратовати ся.

— Найлѣпшій фотографъ Golden въ Олифантѣ.

Американьска почта.

Здає ся, що жаденъ зъ краѣвъ европейскихъ не може повеличати ся такою рухавою институціею, якъ Америка своєю почтою. Не лишь, що черезъ ню осягає правительство великі доходы, она есть заразомъ вѣдбиткою того великого руху, якій можливый лишь въ промысловой, торговельной и богатой Америцѣ. Щобъ мати сяке-таке понятiє о высше сказанѣмъ, возьмѣмъ пѣдъ нашу увагу лишь вѣддѣлъ почты, котрый занимає ся пересылкою грошей переказами почтовыми (money order). Зъ справозданя генерального управителя почтъ слѣдує, що въ минувшѣмъ администраційнѣмъ роцѣ (1896) було лишь 22,000 урядѣвъ почтовыхъ, котрі мали право вѣдбирати и посылати грошѣ. Тѣ уряды переслали 27 мильоновъ (27,000,000) переказовъ почтовыхъ на загальну суму 200 мильоновъ (200,000,000) доляровъ. Крѣмъ того черезъ вѣддѣлъ интернаціональной, мѣжънародной посылки грошей, котрою послугують ся чужинцѣ, выслано до старого краю 15 мильоновъ, а зъ старого краю сюды 6 мильоновъ доляровъ. Розумѣє ся, що се приносить правительству величезні доходы. — Образовано, що наколи пересылка выносить лишь суму $10, то вже есть зъ того доходъ. Въ виду того вплынуло минувшого року до касы правительственнои зъ пересылки грошей одень мильонъ чистого доходу, не згадуючи вже о тѣмъ, що великій доходъ приходить зъ роспродажи марокъ, рекомендованыхъ листовъ и т.д. Щобъ збѣльшити ще доходъ зъ почты, постановлено въ тѣмъ роцѣ утворити 8,000 новыхъ урядѣвъ почтовыхъ, котрі занимали бы ся пересылкою грошей. — Также мають змѣнити барву 2 и 10 центовыхъ марокъ. Перші мають бути зелені а другі червоні. Позаякъ кошта выробу зеленыхъ марокъ суть менші, то при большѣмъ ужитку 2 центовыхъ зеленыхъ марокъ має скористати каса державы 10 мильоновъ доляровъ. Американьска почта справдѣ дуже доходова институція.

— Хочешь фотографувати ся иди до Golden-а въ Олифантѣ.

— Якійсь панокъ Гунка подавъ мысль, щобъ выкупити вѣдъ громадъ всѣ на совиска, лѣсы, и т. д. що займають разомъ около 600.-000. морговъ. Выкупивши тое, радить вѣнъ попродати панамъ. Въ той способъ за таний грошѣ паны выдерли бы хлопамъ навѣть тѣ кусничьки громадского добра, котре имъ зѣсталось. Сподѣваемось, що приятелѣ хлопскои справы не допустять до того.

— Доносятъ зъ Галичины, що въ многихъ мѣсцяхъ не породилось сего року и заносить ся на голодъ.

— Найлѣпше фотографує Golden въ Олифантѣ.

— Кажуть, що Адамъ и другі старозавѣтні люде жили по кѣлькасотъ лѣтъ. Розумѣє ся, що тогды „Союза“ не треба було, бо коли Адамъ умеръ, то вже его дѣти добре попѣдростали и могли собѣ дати раду въ свѣтѣ. Але теперь, коли чоловѣкъ жіє лишь такъ коротко и лишає дуже часто дѣти еще дробными — повиненъ каждый розумный Русинъ вступити до „Союза“.

Вѣсти робѣтничі.

— New York. Надъ 3000 робѣтниковъ, занятыхъ сортованємъ старыхъ рѣчей въ фабрицѣ Kaplan & Grossman застрайковали, жадаючи высшои платнѣ. За 84 годинъ працѣ въ нездоровыхъ и темныхъ пивницяхъ заробляли на тыждень залєдви $5 до $7. Жадають подвысшеня платнѣ майже о 100 проц.

— Wilkes-Barre, Pa. Въ наслѣдокъ выбуху ґазу въ копальни вугля Harry C. зѣстало убитыхъ трохъ робѣтниковъ, зъ нихъ двохъ Славянъ.

— Youngstown, O. Фѣрма Youngstown Carrige & Wagon Co. заповѣла своимъ робѣтникамъ, що зъ днемъ 1. падолиста подвысшить имъ платню о 10 проц.

— Cincinnata, O. Въ дистриктѣ Poweray полагоджено страйкъ майнерскій въ той способъ, що робѣтники вернули до роботы за платнею $2.12 за 100 бушлѣвъ вугля.

— Washington, Pa. Хлопцѣ затрудненї въ шклярни Hazel, котрі застрайковали були, жадаючи подвысшеня платнѣ, вернули знову до роботы.

— Allgeheny, Pa. I. R. Orr и Albert Griffin достали патентъ за способъ продукованя штучныхъ мягкихъ и твердыхъ брылъ вуглянныхъ, котрі будуть вытворювати зъ грузовъ вугля за помочію великого натиску и высокои темпе атуры коштомъ 75 цт. за тону. Злоzена въ той цѣли компанія має незадовго роспочати свою роботу.

— Pittsburg, Pa. Сполучена ліґа робѣтнича установила на своимъ остатнѣмъ мітинґу комітеть, задачею котрого буде выпытовати всѣхъ кандидатовъ на судіѣвъ, якъ они понимають значенє „Injunction“, котрого судіѣ пѣдчасъ великого страйку майнерского уживали выключно лишь противъ робѣтниковъ.

— Также постановлено поступати судово противъ всѣхъ контракторовъ, если при выконуваню мѣйскихъ робѣтъ власти мѣйскі не запровадять 8. годинного дня працѣ.

— Dunbar, Pa. W. I. Rainey Coke компанія постановила коло Mt. Braddock 200 новыхъ печей.

— Philadelphia, Pa. 300 робѣтниковъ въ Bradford фабрицѣ сукна знову взяли до роботы, позаякъ компанія обѣцяла, що въ Груднi пѣдвысшить имъ платню. Старыхъ робѣтниковъ приняла компанія всѣхъ до роботы.

— Bellefonte, Pa. Въ фабрицѣ Valentine Iron Co., котру вѣдкупила одна компанія зъ Cincinnati має роспочати робота 1. падолиста.

— Charleston, W. Va. До великихъ розрухѣвъ може прійти мѣжь майнерами а компанистами въ долинѣ Kanawha. Страйкъ тамъ ще не полагодженый, а понеже робѣтники не хочуть пѣддати ся, для того компанисты мають замѣръ выкинути 400 родинъ робѣтничихъ зъ своихъ домовъ. Розарене мѣжь робѣтниками вже и такъ велике, тожь зъ той причины може прійти до великихъ розрухѣвъ.

— New York. Въ Everrel гали на входинѣ 4. улици говоривъ Е. В. Дебсъ передъ зобраными кравцями дня 20. Октобра. Загальный мітинґъ той вѣдбувъ ся въ цѣли пропаганды за запровадженємъ 8. годинного дня працѣ.

— St. Louis, Mo. На день 28. Грудня склыкана сюда конвенція представителѣвъ организацій робѣтниковъ будовляныхъ. Больше якъ 22 мѣста, въ котрыхъ тѣ робѣтники суть добре зъорганізованї, будуть заступленї.

— Bellaire, O. Межи представителями фабрики Bellaire Steel Co. а страйкерами не прійшло до порозумѣня. Компанія спровадила свѣжихъ робѣтниковъ зъ Пітсбурга и пустила свои фабрики въ рухъ.

— Beardstown, Ill. На конвенціи „Illinois River Valley Association“, поручено послови Hinriksen поставити въ конґресѣ білъ на будову канала, котрый бы мавъ лучити озеро Мічіґенъ зъ заливомъ Мексиканьскимъ. Такій каналъ коштовавъ бы $26,000,000. Еслибъ конґресъ ухвалилъ той проектъ, то неодному робѣтникови трафила бы ся добра робота.

— New Kensington, Pa. До фабрики бѣлои бляхи Pennsylvania зачали минувшого тыждня въ понедѣлокъ прибудовувати 2 новыхъ вѣддѣловъ, въ котрыхъ достане роботу 100 больше робѣтниковъ.

— Въ новопобудованыхъ фабрикахъ стали въ Bracburu недалеко зъ вѣдси роспочали вже робити того тыждня.

СМѢХЪ И ПРАВДА.

ОПРАВДАНЫЙ.

Малый Ивась приходить пôзно до школы. Розгнѣваный учитель пытає его:

— Чому ты смаркачу приходишь такъ пôзно до школы?

— Бувъ емь потрѣбный татови въ дома.

— То тато не могли кимъ иншимъ выручити ся?

— Нѣ.

— А то чому?

— Бо.... били мене въ скôру.

А.: — Если ся коли вже... то тôлько зъ такою, котра має тôлько розуму, що и я.

Б.: — Чи ты гадаешь, що найдешь таку дурну на свѣтѣ?

Мужъ: — Тои ночи снило ся менѣ, що я вмеръ....

Жѣнка: — А якъ довго бувъ-есь въ чистилищу?

Мужъ: — Анѣ одної хвилиночки! Сьвятый Петро, якъ мене побачивъ, вôдъ разу сказавъ: Ты пôдешь до неба, я знаю твою жѣнку.

— А тебе, що ту пригнало? — пытає судія волоцюгу.

— Полісменъ пане судіє.....

Пяница самъ до себе: Мушу поводити ся въ кождôй порѣ року все инакше, отъ примѣромъ теперь въ осени — листе падає зъ деревъ, ну тай я собѣ за нимъ.

ГДЕ ЄСТЬ?

Хто бы знавъ адресу Михаила Ардана, родомъ зъ Полянъ мысцовскихъ, повѣту коросняньского, зволить ласкаво повѣдомити о тѣмъ подписаного.

Rev. John Ardan
225 Warren Str.
JERSEY CITY, N. J.

Мôй переходъ на православіє.

(Дальше).

Отже-жь вырушилисьмо до лѣса. Епископъ пôшовъ напередъ зъ моимъ товаришомъ а я зъ протоеремъ позаду. — По дорозѣ говорилисмо то о сѣмъто о тôмъ, при чôмъ я найбôльше выпытувавъся про свою будучу карнеру, що протоерей толковавъ менѣ дуже смачно а при тôмъ упоминавъ мене, бути осторожнымъ и мати голову на карку, то буде все добре.

— А теперь, каже, сядьмо троха отъ тутъ собѣ и покурѣмъ и зачекаемъ закимъ епископъ верне зъ М.

Довгій часъ мы сидѣли ажь нарештѣ надôйшовъ владыка и мы встали и пôшли разомъ. Доходячи до Ше... учулисмо голосъ звона, котрый скликувавъ вѣрныхъ на вечѣрню, тожь и епископъ сейчасъ пôшовъ зъ протоер. до хаты перебратись а мы лишились коло церкви. Тутъ товаришь мôй сказавъ, що може дôстане яку роботу вôдъ епископа тожь конечно старати ся мусимо єѣ дôстати. Не бавомъ надôйшли еписк. и протоер. до церкви. Люде розступились и мы сейчасъ за епископомъ и собѣ ввôйшли. — По вечерни мы злучились зъ епископомъ разомъ и прійшлисмо до него будучи передъ тымъ еще запрошеными на вечеру. А понеже до вечери было еще зо двѣ годины часу тожь еписк. знову запропонувавъ выйти еще разъ на проходъ. Симъ разомъ я мавъ велику охоту зôстати и заглянути до моей кватиры.... Але щожь коли такъ ся не стало якъ я хотѣвъ. — Протоерей мавъ вымôвку и лишивъ ся и я по при него хотѣвъ лишитись, але епископъ сказавъ: „коли такъ то пôйдемъ въ тройку." Не было рады, треба было ити. При тôмъ я мавъ спосôбность сказати а властиво на миги показати мому товаришови, щобъ не забувъ о мнѣ що поговорити. — Отже-жь выйшлисмо. — Мôй товаришь ученый чоловѣкъ епископъ также, тожь говоривъ зъ епископомъ, але дуже мене здивовало коли учувъ-емъ, що мôй товаришь потакує все епископу, що лишь еписк. говоривъ и такъ выглядавъ якъ бы удававъ покаяника. Що той скаже то той „такъ" и ще щось свого додасть. — Я гадаю, що ся стало мому товар. прецѣнь въ хатѣ такъ добре говоривъ а тутъ змѣнивъ свôй тонъ. — По пôвтора годиннôмъ проходѣ мы вернули назадъ до хаты епископа. Епископъ пôшовъ на гору перебратись а мы позостали оба зъ товар. на долинѣ а понеже нѣкого не было пытаю его, чомъ такъ на дорозѣ змѣнивъ свôй тонъ? На що менѣ вôдповѣвъ: що „бізнесъ есть бізнесъ" — тôлько, що гандель есть гандель, гадаю собѣ, але най тамъ. — Слухайте, кажу на дорозѣ, не было спосôбности говорити о менѣ, тожь я выйду вôдси, а вы теперь щось скажѣть, добре?

— Добре идѣть.

Я выйшовъ и пôшовъ до своей кватиры „ликнути." — Точно о пôвгодины я вернувъ и акуратъ, що тôлько до вечери вже было накрыто. Заставъ-емъ всѣхъ сидячихъ коло стола и тôлько, що першу потраву дали. Епископъ побачивши мене вcase vsказавъ менѣ мѣсце порожне, котре здаесь было для мене призначене. При вечери пôшла знову якъ звычайно бесѣда то о семъ то о тôмъ — а найбôльше о дальшôй подорожи епископа, котрый мавъ слѣдуючого дня о ½5 г. выѣхати. Тожь для того епископъ насъ обохъ заанґажовавъ, щобъ разомъ зъ нимъ въ каритѣ поѣхати на стацію Гал..... Мы розумѣесь дуже охотно пристали на тое, а епископъ тѣшивъ ся, що буде мати добре товариство и одну дорогу, бо мавъ власне переѣздити черезъ мѣста Mt—C. и Ша.... где були якъ самъ казавъ его найбôльшій вороги. — По вечери мало наступити для мене щасте т. е. присоединеніе къ св. православію. — Мôй товаришь моргнувъ до мене якось весело зъ чого я догадавъ ся, що зъ епископомъ говоривъ и що все есть all right. — И дѣйсно по вечери пôзно, епископъ запытавъ мене чи не мавъ бы я охоты лишитись тутъ въ Пенсильваніи. Я не вôдповѣдавъ ничь лишень мѣну квасну зробивъ-емъ, а за то мôй товаришь заступивъ мене и сказавъ епископу причины, для чого я не хочу зôстатись въ Пенсильваніи. Епископъ сказавъ „харашо" и казавъ прислати єму до C.—Ф мою біографію а потôмъ пôддатись испыту надзирательной комисіи въ New Y... котрои головою бувъ о. прот. а по испытѣ мавъ-емъ поѣхати до C.—Ф. — почôмъ епископъ попращавшись зъ нами пôшовъ спати.

— Насъ зôстало еще пятьохъ т. е. о. прот. пôпъ зъ червонымъ носомъ, мôй товаришь, псаломщикъ чи кандидатъ на попа. котрый ѣхавъ зъ епископомъ и котрый мавъ славного баса врештѣ и я. Отже-жь якъ то кажуть бавитись а не спѣвати то не было бы по руски тожь мы pianissime рубнули кôлька пѣсень нашихъ малорускихъ и кôлька россійскихъ. И такъ черезъ годину забавлялисмо ся самй безъ епископа. Въ кôнци о. протоер. предложивъ, що часъ бы пôти спати, бо рано треба буде выѣхати и намъ пригадавъ также, щобы мы не засиали. При пращаню я попросивъ протоерея, щобы моей справы не засыплявъ и, щобы при испытѣ бувъ взглядливый на нене. Дальше: зъ жичливымъ „добраночь" жичили менѣ также щасливого поводженя въ будучôмъ новôмъ житю. — По выходѣ зъ хаты я чувъ ся якимсь легкимъ и щасливымъ здавалось, що менѣ ничого не бракує. — Прійшовши на кватыру мы еще троха посидѣли и „ковтнули" де-що. Якось незабавомъ може о ½ год. зачавъ ляти дощь и потягнуло остре зимно. Мôй товаришь якось стративъ охоту ѣхати въ каритѣ и каже:

— Ей кобы то такъ потягъ пшовъ рано то бы было для насъ дуже добре, бо бы чоловѣкъ не потребувавъ змочити ся и мерзнути.

— Е! кажу я. Чекайте може дощь перестане ити до рана и потеплѣе — знаете, що тутъ непостоянный климатъ, зрештою мы приобѣцяли епископови, що зъ нимъ разомъ поѣдемо, тожь и мусимъ додержати слова.

— Е, що тамъ! дотримати слова а потôмъ перестудити ся и хорувати?

— Га, правду и вы маете, бо и я маю зъ собою за легке пальто, также приставъ-бымъ ѣхати потягомъ — але чи ѣде рано?

— Зачекайте, запытаемъ господара. Гей господаръ! — ходѣть но сюда.

— Co rac'a panove?

— Чи ѣде потягъ рано до Гал...?

— Yes!

— О котрôй годинѣ?

— О 6. hodin'e.

— Чи на правду?

— O yes, to jest shure! C'ekajce, ja vam prines'em „table", to budzem zaraz znac.

— Добре, принесѣть!

— Та то бы добре було, кажу я до товар., если бы мы могли ѣхати о 6· год·

— Господарь принѣсъ розкладъ ѣзды и точно була правда, що зъ вôдси потягъ вôдходивъ о 6. год. Тожь мы обраховали, що приѣдемъ до стаціи Гал... еще на ½ г. передъ выѣздомъ.

— Мы зъ товаришомъ розпращались, пôшли спати задоволенй, що не будемъ товчись по каричахъ.

(Конецъ буде)

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!

Т. Шевченко.

Всюды нѣвчить ся правда,
Всюды панує брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най не повстане вона!

Ив. Франко.